

Je bent een mooi mens...

Hoe God je karakter vormt (8): geloof

Jos Douma, zondag 11 september 2011

Hebbreeën 11:1-7

1 Het geloof legt de grondslag voor alles waarop we hopen, het overtuigt ons van de waarheid van wat we niet zien. 2 Om hun geloof werden de mensen uit vroeger tijden geprezen. 3 Door geloof komen we tot het inzicht dat de wereld door het woord van God geordend is, dat dus het zichtbare is ontstaan uit het niet-zichtbare.

4 Door zijn geloof had het offer dat Abel aan God bracht meer waarde dan dat van Kaïn. Over Abel wordt dan ook lovend gesproken als over een rechtvaardige – God zelf liet zich prijzend uit over zijn gaven –, en door zijn geloof klinkt zijn stem nog steeds, ook al is hij gestorven. 5 Door zijn geloof werd Henoch naar elders overgebracht, om niet te hoeven sterven; hij werd niet meer gevonden, omdat God hem had weggenomen. Hij stond immers al vóór zijn opneming bekend als iemand in wie God vreugde vond. 6 Zonder geloof is het onmogelijk God vreugde te geven; wie hem wil naderen moet immers geloven dat hij bestaat, en wie hem zoekt zal door hem worden beloond. 7 Door zijn geloof bouwde Noach, toen hem te kennen was gegeven wat er zou gebeuren, nog voordat dit voor iemand zichtbaar was, gehoorzaam een ark om daarmee zijn huisgenoten te redden. Zo veroordeelde hij de wereld en verwierf hij de gerechtigheid die voortkomt uit het geloof.

1 Petrus 2:3-8

3 Zijn goddelijke macht heeft ons alles geschonken wat nodig is voor een vroom leven, door de kennis van hem die ons geroepen heeft door zijn majesteit en wonderbaarlijke kracht. 4 Hiermee zijn ons kostbare, rijke beloften gedaan, opdat u zou ontkomen aan het verderf dat de wereld beheerst als gevolg van de begeerte, en opdat u deel zou krijgen aan de goddelijke natuur. 5 Span daarom al uw krachten in om uw geloof te verrijken met deugdzaamheid, uw deugdzaamheid met kennis, 6 uw kennis met zelfbeheersing, uw zelfbeheersing met volharding, uw volharding met vroomheid, 7 uw vroomheid met liefde voor uw broeders en zusters, en uw liefde voor uw broeders en zusters met liefde voor allen. 8 Als u deze eigenschappen in overvloed bezit, is uw kennis van onze Heer Jezus Christus niet nutteloos maar vruchtbaar.

Preek

(1)

Dit is de achtste preek in een serie van tien. Dus we naderen het einde. En daarom wil ik even teruggrijpen op het begin. In de eerste preek heb ik een gebed aangereikt

Jezus - uw liefde in mij
Jezus - uw vreugde in mij
Jezus - uw vrede in mij

Jezus - uw geduld in mij
Jezus - uw vriendelijkheid in mij
Jezus - uw goedheid in mij
Jezus - uw geloof in mij
Jezus - uw zachtmoedigheid in mij
Jezus - uw zelfbeheersing in mij

Want alleen luisteren naar preken over de vrucht van de Geest brengt nog geen verandering op gang. Dat zou mooi zijn: een half uurtje luisteren naar een preek, en je bent opeens een stuk geduldiger, of vredelievender, of geloviger. Dat vraagt ook gebed. Veel gebed. En ook tijd om er regelmatig bij stil te staan, er gedachten aan te wijden, gesprekken, nog weer eens lezen in de Bijbel. Doet u dat ook? Of zijn er veel te veel andere zaken die uw aandacht vragen? En is de vrucht van de Geest al weer uit het beeld verdwenen?

Ik vind het zelf ook best lastig. En toen ik aan deze achtste preek begon, dacht ik ook wel: ‘Sjonge, dat duurt best lang, er zijn nog zoveel andere mooie Bijbelgedeelten’. Maar ik pakte mezelf ook weer even aan met iets anders wat ik in de eerste preek had gezegd. Dat voorbeeld: dat als je met iemand praat op een receptie je vanuit je ooghoeken kijkt naar andere potentiële gesprekspartners, die misschien interessanter zijn. Maar dan is je aandacht dus niet helemaal bij die gesprekspartner die nu voor je staat. Dus laten we gefocust blijven: de vrucht van de Geest is liefde, vreugde en vrede, geduld, vriendelijkheid en goedheid, geloof, zachtmoedigheid en zelfbeheersing.

(2)

En we kijken ook nog een keer naar die negen woorden. En we zoeken of er ook een bepaalde volgorde in zit, een bepaalde logica. Of is het zomaar een willekeurige greep, en hadden er ook allerlei andere woorden kunnen staan? Vergevingsgezindheid, vroomheid, echtheid, kracht, bescheidenheid?

Toch is er een bepaalde opbouw in te ontdekken. Kijk maar:

- **Liefde, vreugde, vrede:** zeggen vooral iets over je relatie met God
- **Geduld, vriendelijkheid, goedheid:** zeggen vooral iets over je relatie met je naaste
- **Geloof, zachtmoedigheid, zelfbeheersing:** zeggen vooral iets over je relatie met jezelf

Of Paulus dat ook in gedachten heeft gehad, dat weet ik niet. Maar ik vind het in ieder geval verhelderend om die negen eigenschappen eens zo in drie groepjes in te delen.

Nu staan we vandaag stil bij die eigenschap ‘geloof’. En die staat er een beetje vreemd tussen. Geloof zien we denk ik niet direct als een karaktereigenschap. Het lijkt wel alsof geloof niet zo goed in het rijtje past. Het is een vreemde eend in de bijt. De andere acht woorden zijn aanduidingen van ons karakter en ook, dat heb ik steeds weer benadrukt, van Gods karakter. Onze liefde is een weerspiegeling van Gods liefde. Onze vreugde een echo van Gods vreugde. Onze goedheid een vrucht van Gods goedheid.

Maar het is wat lastig om te spreken over het geloof van God. En in dat gebed hield je daar misschien ook wat tegenaan: ‘Jezus – uw geloof in mij’. Dat klinkt wat merkwaardig. In veel vertalingen staat hier ook niet het woord geloof, maar trouw. En het makkelijkste is om dat nu

ook maar te doen. Trouw, dat is heel duidelijk een eigenschap van God en het is heerlijk als jij door Gods genade en dankzij het werk van de Geest ook trouw genoemd kunt worden, betrouwbaar, geloofwaardig. Dan ben je een mooi mens.

Maar ik wil toch dat woord geloof graag laten staan, ook omdat het een prima vertaling is van het woord dat er staat: *pistis*. Want dat geeft ons vandaag de kans om iets te ontdekken rond geloof wat anders misschien wat op de achtergrond blijft.

Geloof associëren we denk ik vooral met wát iemand gelooft. Geloof betekent dat je een geloofsovertuiging hebt. Bijvoorbeeld: Ik geloof dat God bestaat! Ik geloof dat Jezus is opgestaan! Ik geloof dat deze aarde Gods schitterende schepping is! En dit is een prachtige Bijbelse definitie van geloof (Hebreeën 11 vers 1 in de vertaling van 1951): “Het geloof is de zekerheid van de dingen, die men hoopt, en het bewijs van de dingen, die men niet ziet.”

Geloof lijkt dus vooral te gaan over wát je gelooft. Zo heb je het christelijke geloof, maar er zijn ook andere geloven mogelijk: het geloof van een moslim, van een boeddhist, van een humanist. En in onze samenleving staat geloof dan ook nog eens voor een privé- ding: geloof is prima, maar doe het maar achter de voordeur, niet in het publieke domein. Je geloofsovertuigingen houd je maar voor jezelf.

Maar als we geloof vanmorgen leren zien als vrucht van de Geest, als een eigenschap die een mooi mens van je maakt, komt er ook een heel andere dimensie naar voren. Geloof is niet iets van je hoofd, maar iets van heel je mens zijn. Iemand bracht het zo onder woorden: “Laten we stoppen met te denken over geloof in puur cognitieve termen en de nadruk leggen op het karakter van geloof als vertrouwen. Dan ontdekken we ook dat geloof heel veel gevolgen heeft voor onze levensstijl. Want het is zonneklaar dat je leven diepgaand wordt gevormd door datgene waarop jij je vertrouwen stelt en door diegene aan wie jij je toevertrouwt.”

Geloof als vrucht van de Geest laat ons zien dat geloof alles te maken heeft met trouw en betrouwbaarheid, met geloofwaardigheid en integriteit. Geloof is geen set waarheden, geloof is niet een pakket regels, geloof is een levensstijl waarin trouw en vertrouwen doorstralen, integriteit en oprechtheid.

(3)

Dat gaan we nu wat nader bekijken door stil te staan bij een paar mensen die in de Bijbel worden geprezen om hun geloof. We pakken Hebreeën 11 vers 1 tot 7 er weer even bij. Eerst worden daar een paar algemene opmerkingen over geloof gemaakt. Het klinkt een beetje filosofisch en je moet het een paar keer goed lezen en dan snap je het misschien nog niet helemaal. Maar dit wordt in elk geval duidelijk: geloof heeft te maken met het aanvaarden van de waarheid en met het inzicht dat God ons geeft over de wereld. Maar er staat dus ook: ‘Om hun geloof werden de mensen uit vroeger tijd geprezen.’ Werden die mensen geprezen omdat ze zoveel wisten, of omdat ze heel stellige opvattingen hadden waar ze nooit aan twijfelden, of omdat ze veel Bijbelteksten uit hun hoofd konden opzeggen? Nee. Dat was niet de reden waarom ze geprezen werden. Ze werden geprezen om hun geloof.

Er vindt hier een soort ‘geestelijke lintjesregen’ (Tim Vreugdenhil) plaats. We kennen dat wel: de jaarlijkse lintjesregen, op Koninginnedag. En je krijgt volgens mij nooit een lintje voor iets wat je gedacht hebt, maar voor iets wat je gedaan hebt. Nooit omdat je iets vond, maar altijd

omdat je iets deed. Nooit voor mooie woorden, altijd voor goede daden. Voor je belangeloze inzet, voor je bijdrage aan de samenleving, voor de liefde die je uitgedeeld hebt.

Lintjes gaan naar bijvoorbeeld ome Piet die al sinds zijn tienerjaren in de kantine van de voetbalclub werkt. Naar de buurvrouw op de hoek die elk jaar geld inzamelt om een weeshuis in India te steunen. Of de overbuurman die al jaren lang als vrijwilliger van het Rode Kruis op festivals staat. Lintjes gaan niet naar mensen vanwege de overtuiging die ze hebben of omdat ze verschrikkelijk veel heel zeker weten, maar omdat ze iets gedaan hebben. Ik moet denken aan wat de broer van Jezus, Jakobus, schrijft: “Broeders en zusters, wat heeft het voor zin als iemand zegt te geloven, maar hij handelt er niet naar? Zou dat geloof hem soms kunnen redden?”

God zelf prijst hier mensen uit het Oude Testament om hun geloof.

Abel bijvoorbeeld. Hij gaf in zijn offer het beste van zichzelf aan God. Zijn geloof was een totale toewijding aan de HEER. Anders dan bij Kaïn. Van Abel wordt expliciet gezegd dat hij het mooiste dier uitkoos dat hij kon vinden. Van Kaïn wordt zo iets niet gezegd. Hij deed maar wat, niet meer dan strikt nodig. Abel verdient een lintje. God laat zich prijzend uit over Abels gaven en over zijn geloof.

En Henoch. Van hem wordt verteld dat hij wandelde met God. Zo staat het in Genesis 5. Luister maar even: “Toen Henoch 65 jaar was, verwekte hij Metuselach. Na de geboorte van Metuselach leefde Henoch nog 300 jaar, in nauwe verbondenheid met God. Hij verwekte zonen en dochters. In totaal leefde hij 365 jaar. Henoch leefde in nauwe verbondenheid met God; aan zijn leven kwam een einde doordat God hem wegnam.” 365 jaren wandelen met God... En ik zie een wijze man voor me, zachtmoedig, vredelievend, liefdevol. Een man van wie het 365 dagen per jaar afstraalt dat hij dicht bij de HEER leeft. Voor hem is er tussen hemel en aarde nauwelijks verschil. Vandaar dat hij niet sterft maar haast ongemerkt volledig in Gods hemelse aanwezigheid opgaat. Hij wandelt met God. Wat een geloof!

Er staat ook bij in het getuigenis in Hebreeën dat je moet geloven dat hij bestaat. “Zonder geloof is het onmogelijk God vreugde te geven; wie hem wil naderen moet immers geloven dat hij bestaat, en wie hem zoekt zal door hem worden beloond.” Dat hoort erbij. Maar het gaat om een geloof dat tot uitdrukking komt in het daadwerkelijk zoeken van God: hem liefhebben en je naast als jezelf. Ik denk dat niet alleen God vreugde vond in Henoch, maar alle mensen om Henoch heen hebben het geproefd: wat een geloof, wat een liefde voor God, wat een liefde voor zijn naaste, wat een hemelse oprechtheid en integriteit. Dat verdient een lintje.

De lintjesregen gaat nog door. Kijk, Noach staat er ook bij. Omdat hij precies kon formuleren wie God was? Nee, ik denk dat Noach daar net zoveel moeite mee had als wij allemaal. Geloof is niet dat je het precies weet en dat als anderen het daarmee ons eens zijn zij fout zijn. Dat is geen geloof. Dat is fundamentalisme. Geloof is: een ark bouwen. Geloof is: trouw zijn aan wat God tegen je zegt ook al zie je nog niets van wat hij zegt. Geloof is: gehoorzaam zijn. Geloof is: doen, in vertrouwen op God die trouw is en integer en die nooit liegt. Noach verdient een lintje. En Abraham, en Sara, en Isaak, en Mozes, en Rachab, en David, en Samuël. En... en jij?

Krijg jij een lintje? Ik snap wel dat dat een lastige vraag is. Een wat ongebruikelijke vraag ook. In de kerk zeggen we vaak dat we niets verdienen omdat alles genade is. En dat is ook zo. Maar we zullen Hebreeën 11 toch ook serieus moeten nemen. God organiseert in dat hoofdstuk een

geestelijke lintjesregen gewoon omdat hij er intens van geniet als de vrucht van geloof in het leven van mensen bloeit.

Krijg jij een lintje? Of: zou je een lintje willen? Verlang je ernaar dat je een geloof hebt dat leeft, een geloof dat werkt, een geloof dat tot uitdrukking komt in trouw, in integriteit, in vastberadenheid, in toewijding. Een geloof dat lijkt op dat van Jezus. Er was veel geloof in Jezus. Hij vertrouwde zich volkomen toe aan zijn Vader en nam alle consequenties op zich die dat met zich meebracht. Het geloof van Jezus was zijn trouw aan zijn God en zijn Vader, tot in de dood. Het geloof van Jezus was zijn radicale integriteit, nooit een leugen, nooit de waarheid verdraaien, maar alleen maar de waarheid zijn. Met heel zijn wezen.

(4)

Is dat voor ons weggelegd, zulk geloof? Ons geloof is vaak klein. We twijfelen vaak. Gods trouw en Gods integriteit vinden soms zo weinig weerklank in onze levens. We worstelen met ons geloof, en als God ons zou vragen om een ark te bouwen, zouden we waarschijnlijk zeggen: 'Nou, dat weet ik niet hoor.' En wat we aan toewijding in huis hebben besteden we dikwijls aan van alles en nog wat, maar niet aan Gods koninkrijk op aarde zoals in de hemel. 'Te druk hè, weet je wel.'

Kan dat anders? Kan ons geloof, als dat maar heel ielig is, een verschrompeld rozijntje, kan ons geloof weer levend worden? Een rozijntje is een verschrompelde druif. Dat is een mooi beeld nu het gaat over de vrucht van de Geest. Kan dat geloof dat zo ielig is als een rozijntje weer een sappige druif worden? En zo ja, hoe dan?

Laten we voor een antwoord op die vraag nog stil staan bij wat we gelezen hebben in 2 Petrus 1. Er zijn momenten in juist het leven van Petrus geweest dat hij beslist niet in de rij mocht staan om een lintje te ontvangen. Wat schoot zijn geloof op cruciale momenten tekort. Maar hier schrijft een herboren en gerijpte Petrus prachtige dingen waarmee hij ook ons wil bemoedigen en aansporen. Ik haal drie dingen naar voren uit wat we lazen en geef het nu door in de vorm van drie oefeningen in geloof.

1. Denk groot van de macht van God

Moet je horen: "Zijn goddelijke macht heeft ons alles geschonken wat nodig is voor een vroom leven, door de kennis van hem die ons geroepen heeft door zijn majesteit en wonderbaarlijke kracht. Hiermee zijn ons kostbare, rijke beloften gedaan." God schenkt alles. God heeft alles al gegeven. Zijn majesteit, zijn macht, zijn kracht, zijn heerlijkheid, het is allemaal voor ons. Als we worstelen met ons geloof, als we onzeker zijn, als we zoeken naar toewijding en integriteit, ga dan naar God die ons kostbare, rijke beloften heeft gedaan. 'Kom mijn ongeloof te hulp.' Dat gebed is niet voor niks gericht tot onze Heer Jezus Christus in wie God ons alles gegeven heeft.

Denk groot van de macht van de Heer. En laat die zijn uit het Onze Vader vol betekenis zijn: want van u is het koninkrijk, de kracht en de heerlijkheid!

2. Span je in met al je krachten

Dat lijkt zo tegenstrijdig. Maar het is zó Bijbels. We spelen genade zo vaak uit tegen inspanning. ‘Het is allemaal genade en dus hoef je je niet inspannen.’ Maar hier staat het zo helder. Eerst dus God macht zien en ervaren. En dan je inspannen. Als je geloof een verschrompeld rozijntje is, dan kan het weer een sappige druif worden als je je inspannt, met al je krachten. Welke krachten zijn dat? De krachten van de Geest. Gebed is de kracht van de Geest die aan jou is gegeven. Liefde is de kracht van de Geest die aan jou is gegeven. Vreugde is de kracht van de Geest die aan jou is gegeven. Gods Woord is de kracht van de Geest die aan jou is gegeven. Activeer dat allemaal. Laat het niet als een prachtig positief saldo ergens op een bankrekening staan (misschien voor later), maar neem het op, geef het uit, geniet ervan, laat anderen ervan genieten.

Span je in met de kracht van de Geest en ontdek dat je achteraf zegt: ‘Ik dacht dat ik het deed, maar het was Gods Geest die werkte.’

3. Verrijk je geloof

Geloof is dus niet alleen dat je een overtuiging hebt die je eventueel net zo goed privé kunt houden. Dat hebben we al gezien toen we bij die lintjesregen waren. Maar geloof staat ook nooit alleen. Dat zien we in de vrucht van de Geest: daar is geloof een van de negen eigenschappen. En hier bij Petrus zien we het opnieuw: geloof is de eerste schakel in wat wel een gouden ketting wordt genoemd. Ons geloof wordt verrijkt met zeven andere eigenschappen. Je bent dus bezig met je geloof, als je streeft naar liefde, naar zelfbeheersing, naar kennis, naar volharding. Dat allemaal bij elkaar maakt je tot een mooi mens, een toegewijd mens, een integer en geloofwaardig kind van God.

Verrijk dus je geloof. Laat de Geest zo werken dat een rozijntje weer een druif wordt. En geloof in deze belofte: “Als u deze eigenschappen in overvloed bezit, is uw kennis van onze Heer Jezus Christus niet nutteloos maar vruchtbaar.”

“Hiermee zijn ons kostbare, rijke beloften gedaan.”

Laten we bidden...

Handreiking voor de liturgie

Gereformeerd Kerkboek Gezang 160:1,2

Het evangelie van Gods wet

Psalm 19:6

Gebed

Schriftlezingen: Hebreëën 11:1-7 en 2 Petrus 1:3-8

Preek

Gebed

Liedboek voor de Kerken Gezang 477:1,2

Voorbeden

Collecte

Psalm 106:1,2